

**การศึกษากระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก: กรณีศึกษาแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คน**

**A Study of the Process of Mother's Acceptance of Gender and Sexuality with Their Children: In Case Study 5 Mothers of Kathoey in Chiang Mai**

นฤณณ อินทยศ<sup>1</sup>  
Naruranun Intayot<sup>1</sup>

Received: 7 September 2022

Revised: 28 October 2022

Accepted: 17 November 2022

## **บทคัดย่อ**

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกหลังจากแม่รับรู้าลูกเป็นกะเทย 2) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้สึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยภายหลังการรับรู้าลูกเป็นกะเทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมายจากแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คน จากการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง ผลการศึกษาประเด็นที่ 1 พบว่าแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยมีกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกจากการสังสมการรับรู้เรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูกตั้งแต่เด็กโดยการสังเกตพฤติกรรมของลูก ประกอบกับลักษณะนิสัย ความประพฤติ ความสามารถและความสำเร็จในทางที่ดีของลูกและเติบโตไปเป็นคนดีของสังคม แม่จึงสามารถมองข้ามเรื่องเพศได้ ประเด็นที่ 2 แม่สามารถจัดการกับความรู้สึกในเชิงลบได้จาก “การทำใจ” หมายความว่าถึงความรู้สึกในเชิงลบแล้วผ่านกระบวนการจัดการความรู้สึกนำไปสู่ความรู้สึกในเชิงบวกโดยการสังเกตพฤติกรรมลูกตั้งแต่เด็ก เป็นเหตุผลที่สนับสนุนกระบวนการปรับความรู้สึกโดยการมองข้ามเรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูก

**คำสำคัญ:** แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย, ความเป็นแม่, เพศสถานะและเพศวิถี

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาโท สาขาสตรีเพศสถานะและเพศวิถีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

<sup>1</sup> Student of Women, Gender and Sexuality Studies Collage of Interdisciplinary Thammasat University

## Abstract

The objectives of this study were 1) to study the process of gender and sexuality acceptance after the mother recognized the child as being Kathoey and 2) To study the feeling management of mothers after recognizing that their children are Kathoey. This study used ethnographic research methodology that used in-depth interview methods. The target group was 5 mothers with Kathoey children from the specific selection in Chiang Mai. The results of the first study found that mothers with Kathoey children had a process of accepting their children's gender and sexuality by accumulating awareness of their children's gender status and sexuality from childhood by observing their children's behavior. along with the character, behavior, ability, and success of the child in a good way and grow up to be a good person in society. The mothers can therefore overlook and accept their child's sexuality. 2)The mothers can deal with negative feelings by "making up her mind" which means negative feelings and then the process of managing feelings leads to positive feelings by observing their child's behavior from an early age. It is a reason to support the process of reconciliation by disregarding the child's gender and sexual orientation.

**Keywords:** Mother of Kathoey, motherhood, gender, and sexuality

## บทนำ

“แม่” คือผู้ที่มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูก ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่ซึ่งหน้าที่ของแม่ ถูกกำหนดโดยสังคมทุกระดับตั้งแต่ระดับเล็ก ๆ อย่างครอบครัวไปจนถึงสังคมใหญ่ จนปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการเป็นแม่จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของ คนที่เกิดผู้หญิงเลยก็ว่าได้ โดยการอ้างชุดความคิดหนึ่งเกี่ยวกับความเป็นแม่โดยธรรมชาติ ที่ผู้หญิงเกิดมามีมดลูก สามารถตั้งครรภ์ได้ซึ่งเป็นสถานะโดยธรรมชาติ ตามมาด้วยความเชื่อเรื่องการมีสัญชาติญาณความเป็นแม่ ดังที่ ไชยยันต์ ชัยพร (2543) กล่าวว่า เป็นการทำให้ความเป็นแม่กลายเป็นสัญญาแห่งความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ผู้หญิง ที่จะต้องเสียสละและปกป้องเลือดในอกของตัวเองอีกด้วย ผู้หญิงจึงเป็นฝ่ายที่ต้องเสียสละตนเองเพื่อครอบครัว

หน้าที่ของแม่ที่สำคัญที่สุดนั่นคือการเลี้ยงดูลูกให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ดังที่ ปริญญา อยู่เป็นแก้ว (2552) ได้กล่าวถึงความคาดหวังของความเป็นแม่ ซึ่งความคาดหวังของสังคมอย่างแรกที่สังคมให้ความคาดหวังอย่างที่สุดคือการเลี้ยงดูลูกให้เติบโตไปตามบรรทัดฐานของสังคม โดยเฉพาะเรื่องเพศ เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะต้องเติบโตขึ้นโดยมีคุณลักษณะที่เด็กผู้ชายต้องเติบโตเป็นชาย เด็กผู้หญิงต้องเติบโตเป็นผู้หญิงตามบรรทัดฐานของสังคม แม่ซึ่งทำหน้าที่หน้าที่เลี้ยงดูลูก จะต้องเสียสละเวลาในชีวิต ทั้งร่างกายแรงใจในการเลี้ยงดูลูก ดังที่ ปาวดี สีหาราช (2552) กล่าวถึงการเลี้ยงดูลูกที่แม่จะต้องเสียสละเวลาในการเลี้ยงดูลูก สอดส่องดูแลพฤติกรรมของลูกเมื่อลูกเริ่มเติบโต ภาวะความกดดันมากยิ่งขึ้นเมื่อใด ที่ลูกเติบโตเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน

ผู้เป็นแม่จะได้รับคำชมเชยและถือว่าประสบความสำเร็จในการเป็นแม่ แต่ในทางกลับกันเมื่อลูกเริ่มมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือมีนิสัยผิดแปลกจากสังคมทั่วไป สังคมจะลงโทษแม่ทันทีไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เนื่องจากแม่คือผู้เลี้ยงดูลูกและใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด ดังคำกล่าวบาลีเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ว่า “มารดาเป็นครูคนแรกของบุตรธิดา จะดีชั่วมารดาก็มีส่วนต้องรับผิดชอบถือเป็นสามัญแก่ผู้เป็นมารดาทั่วไป” (ขุติมา โลมรัตนานนท์, 2555) จนบางครั้งแม่เกิดความรู้สึกผิดหรือโทษตัวเอง ตามที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ผ่านมานางนวิชัย เรื่อง บทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบน ของ สวัสดิ์ สมวัชรจิต (2541) ที่ได้กล่าวถึง พฤติกรรมรักเพศเดียวกันว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยเกิดจากอิทธิพลการเลี้ยงดูของครอบครัวเพราะเป็นสถาบันแห่งแรกที่ยอมรับเด็กโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น

“แม่” จึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการศึกษารุ่นนี้ เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาถึงกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกหลังจากแม่รับรู้าลูกเป็นกะเทย และการจัดการความรู้สึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยภายหลังการรับรู้าลูกเป็นกะเทย เนื่องด้วยการยอมรับของครอบครัวมีความสำคัญต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน อย่างมากจากการศึกษา อรุณี ศุภรัชชานิมิต, 2558 ระบุว่า การเปิดเผยตัวตนทางเพศต่อครอบครัวและได้รับการยอมรับเป็นประสบการณ์สำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และแม่ที่เป็นบุคคลที่ลูกเลือกที่จะเปิดเผยตัวตนทางเพศเป็นคนแรกจากการศึกษาของ Brainer (2015) ได้ศึกษาถึงการเป็นแม่ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไต้หวัน ระบุว่า แม่กลายเป็นบุคคลแรกที่ลูกกล้าจะเปิดเผยตัวตนทางเพศมากกว่าเปิดเผยกับพ่อ การได้รับ

การยอมรับจากคนแม่จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด อีกทั้งเป็นผู้ที่ลูกมองว่าเข้าใจลูกมากที่สุด แม่จึงต้องเข้าสู่กระบวนการเปิดใจยอมรับลูก ที่เป็นกะเทย ดังนั้น เสียงของผู้หญิงที่เป็น “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” ตั้งแต่วันที่รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกที่เปลี่ยนไป ซึ่งเราจะได้ยินแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในสื่อต่างๆ กล่าวเป็นคำตอบในแนวทางเดียวกันว่า “ลูกจะเป็นอะไรก็ตามใจแต่ขอให้เป็นคนดีก็พอ” ซึ่งเป็นการให้คำตอบของแม่ต่อสังคมมาโดยตลอด จึงนำไปสู่การตั้งคำถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับแม่กะเทยในหลายแง่มุมเพื่อทำความเข้าใจถึงความรู้สึกในการก้าวข้ามที่แท้จริง หรืออาจเป็นเพียงการปลอมใจตนเองจากความผิดหวังหรือไม่

การศึกษาในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการศึกษเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ความรู้สึก หรือประสบการณ์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีบุคคลที่เป็นเบื้องหลังของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศคือแม่ ที่ยังมีการศึกษาวิจัยอยู่น้อยมาก การศึกษาเสียงของ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” จึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจกระบวนการยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูกผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกของ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” ที่เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ในการเลี้ยงดูลูกตั้งแต่เด็ก นับตั้งแต่เกิด จนเติบโต จากการเริ่มสังเกตพฤติกรรมทางเพศสถานะและเพศวิถีของลูกที่เปลี่ยนไป รวมทั้งมั่นใจว่าลูกเป็นกะเทยจากการรับรู้จากความรู้สึกของแม่เอง จนกระทั่งลูกเปิดเผยตัวตนทางเพศ หรือ แม่หลายคนอาจจะได้ยินการยอมรับจากปากของลูกเอง อีกทั้งต้องการศึกษาถึงการจัดการความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้าลูกเป็นกะเทย และแม่ก้าวข้ามผ่านค่านิยมและคติทางเพศในสังคมไทยอย่างไร

## วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกหลังจากแม่รับรู้าลูกเป็นกะเทย
2. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้สึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยภายหลังการรับรู้าลูกเป็นกะเทย

## วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” (Mothers of Kathoey) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา โดยใช้ข้อมูลจากข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และวรรณกรรมจากงานศึกษาวิจัยในอดีต และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ โดยการถามคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ประวัติด้านครอบครัว การมีลูก จนกระทั่งการรับรู้และยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก

การลงพื้นที่ภาคสนามในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเจาะลึกประเด็นต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากที่เราตั้งคำถามไว้ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยจะมี

การนัดหมายกลุ่มเป้าหมายล่วงหน้าผ่านลูกของกลุ่มเป้าหมาย หรือ บุคคลที่สามารถพาเข้าพบกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ สมุดจดบันทึก คำถาม เครื่องอัดเสียง (โทรศัพท์มือถือ) โดยการอัดเสียงต้องขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง

การนำเสนอผลการวิจัย นำเสนอจากการพรรณนาโดยเรียงเรียงผลการสัมภาษณ์เป็นภาษาถิ่นภาคเหนือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามคำพูดและภาษาของผู้ที่ถูกวิจัย โดยผู้เขียนได้แปลภาษาไทยกำกับไว้ท้ายข้อความที่สัมภาษณ์

## กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยเกี่ยวกับ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” จะใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวน 5 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จากแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย โดยการคัดเลือกจากแม่ที่มีลูกที่จะต้องเปิดเผยตนด้วทางเพศโดยการข้ามเพศจากชายเป็นหญิงแล้ว เนื่องจากการศึกษากระบวนการยอมรับของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย ซึ่งแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยทั้ง 5 คนนี้มีความน่าสนใจและมีลักษณะที่ตรงตามกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยคัดเลือก มีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผ่านลูกที่เป็นกะเทยเป็นผู้ประสานการติดต่อเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลตั้งแต่สิงหาคม 2561-มิถุนายน 2564

ตารางที่ 1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

| ชื่อผู้ให้ข้อมูล   | อายุ | สถานะ | อาชีพ           | ภูมิลำเนา        |
|--------------------|------|-------|-----------------|------------------|
| แม่ดาว (นามสมมติ)  | 54   | สมรส  | แม่บ้าน         | อ.เมืองเชียงใหม่ |
| แม่หล้า (นามสมมติ) | 58   | หม้าย | แม่บ้าน         | อ.สันทราย        |
| แม่พลอย (นามสมมติ) | 57   | หม้าย | ค้าขาย          | อ.สันกำแพง       |
| แม่พิศ (นามสมมติ)  | 63   | สมรส  | ข้าราชการเกษียณ | อ.เมืองเชียงใหม่ |
| แม่ตัว (นามสมมติ)  | 53   | หม้าย | แม่บ้าน         | อ.สารภี          |

## ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ใช้พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่หลักในการศึกษาวิจัยเนื่องจากเชียงใหม่ถือเป็นเมืองหนึ่งที่ เป็นดั่งสวรรค์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นผลผลิตจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยอย่างจริงจัง ทำให้กลายเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมาก มีร้านอาหาร บาร์ เซา์วน่า สำหรับชายรักเพศเดียวกันไปจนถึงองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อความหลากหลายทางเพศ (ชานันท์ ยอดหงษ์, 2561) ทำให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยว และศูนย์รวมของกะเทยและกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งการรวมกลุ่ม สมาคม จึงเหมาะแก่การพบกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแม่ของกะเทยในพื้นที่

## แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

### 1. แนวคิดความเป็นแม่

ความเป็นแม่ (Motherhood) หมายถึง บทบาทของผู้หญิงที่ให้กำเนิดบุตร หรือสังคมมักจะเห็นว่าการเป็นผู้หญิง หมายความว่า “การเป็นแม่” ผู้ที่เป็นแม่จะต้องมีหน้าที่ในการให้กำเนิดเลี้ยงดู ให้นมบุตรและรับผิดชอบทุกสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับบุตรทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคมในช่วงเวลาแห่งการเป็นแม่ผู้หญิงมักจะเห็นเป็นช่วงเวลาที่แห่งความรักและความสุข (ชุตินา โลมรัตนานนท์, 2555)

Horwitz & Long (2005) ได้แย้งว่า “แม่คือผู้ที่มีพลังอำนาจทั้งหมด” กล่าวคือแม่จะต้องเป็นผู้ที่ถูกมองว่าเป็นผู้รับผิดชอบต่อชะตาชีวิตของลูก แม่ต้องเรียนรู้ที่จะเลี้ยงดูลูกอย่างเต็มความสามารถ

### 2. แนวคิดความสัมพันธ์ของแม่กับลูก

Chodorow (1978) อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2561) เสนอว่า การดูแลลูกและความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของทั้งผู้ชายและผู้หญิง ความเป็นแม่ทำให้ผู้หญิงพัฒนาความผูกพันใกล้ชิดทั้งกับแม่และลูก ลูกสาวที่พัฒนาตัวตนขึ้นมาจากการนิยามเข้ากับความเป็นแม่จึงสามารถพัฒนาบุคลิกภาพแห่งความเอื้ออาทร เข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี ค่านิยมในสังคมชายเป็นใหญ่บังคับให้แม่ต้องผลักให้ลูกชายออกจากอกแม่ โดยให้ลูกชายต้องนิยามตัวตนกับพ่อ แต่เมื่อพ่อต้องทำงานนอกบ้านทำให้พ่อรู้สึกห่างเหินจากการเลี้ยงดูลูก ทำให้ลูกชายรู้สึกโดดเดี่ยว การนิยามตัวตนกับพ่อจึงเป็นเพียงการนิยามตัวตนกับตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม (Positional identification) ของพ่อมากกว่าการนิยามในเชิงความสัมพันธ์ส่วนตัว (Personal identification)

### 3. แนวคิดความเป็นแม่กับลูกกะเทย

Rich (1995) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลูกชาย (Son of the Mother) ที่กลายเป็นกะเทยหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเกิดจากการหนีจากอำนาจหรือการต่อต้านวัฒนธรรมความเป็นชาย (Patriarchy) ซึ่งไม่ได้มีอิทธิพลหรือเหตุที่นำไปสู่การเกิดความรักใคร่ของคนคนหนึ่ง ตัวอย่างรักต่างเพศ (Heterosexuality) ที่ทราบกันก็คือรูปแบบหนึ่งของเพศทางกายภาพ อีกทั้งเป็นความกดดันทางสังคมอีกประเภทหนึ่งที่ปรากฏและธารงไว้จึงเกิดคำถามที่ว่าทำไมผู้ชายจึงเลือกที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้ชายด้วยกัน แทนที่จะเลือกความพึงพอใจทางเพศหรือเป็นคู่ชีวิตกับผู้หญิง ความอ่อนแอของลูกชายที่เกิดจากแม่ของตน อีกทั้งเด็กผู้ชายอาจจะแสวงหาความรักจากชายอื่นในการตอบสนองกับความดุร้ายของพ่อ

ผู้หญิงยังคงมีความกลัว ว่าความเข้มงวด  
ของตนและอิทธิพลของความเป็นแม่ จะทำให้  
ลูกชายกลายเป็นชายรักชายนั้นยังคงหลอกหลอน  
ผู้หญิงมาตลอด ซึ่งผู้หญิงไม่ได้กล่าวโทษการรัก  
เพศเดียวกัน บางทีอาจเป็นเพราะอำนาจของ  
ปิตาธิปไตย นั่นเองที่ยังคงถูกสังคมมองว่าเป็น  
สิ่งดีสำหรับเด็กผู้ชายที่จะสามารถเติบโตไปเป็น  
“ชายแท้” ดังนั้น ผู้หญิงที่เป็นแม่ยังคงกลัวการ  
เกิดความแปลกแยกขึ้นกับลูกที่เป็นผู้ชายจาก  
วัฒนธรรมของเขา ความกลัวดังกล่าวนี้นี้ยังคง  
หยั่งลึกลงไปในจิตใจของผู้หญิง (Rich, 1995)

## ผลการศึกษา

จากการศึกษากระบวนการยอมรับใน  
เพศสถานะและเพศวิถีของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย  
สามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

### 1. กระบวนการยอมรับเพศสถานะ และเพศวิถีของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย

1.1 ความสงสัยเรื่องเพศสถานะและ  
เพศวิถีของลูก เป็นความสงสัยในพฤติกรรมหรือ  
เหตุการณ์ที่ทำให้แม่แต่ละคนถูกคิดและสงสัย  
อาทิเช่น การละเล่นของลูกซึ่งเป็นเด็กผู้ชายแต่  
กลับไม่ชอบเล่นกีฬาสำหรับผู้ชาย เช่น ฟุตบอล  
 อีกทั้งยังชอบเล่นกีฬาหรือการละเล่นแบบผู้หญิง  
 เช่น การกระโดดหนึ่งยางเป็นต้น การปฏิเสธ  
ที่จะเล่นกับเพื่อนผู้ชายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่แม่ตั้ง  
คำถามเรื่องเพศของลูกแม่พลอยเล่าว่าลูกไม่ชอบ  
เล่นกับผู้ชาย

“แหมมีตั้งมะชอบเล่นกับป้อจาย เพื่อน  
ป้อจายไปเตะบอลชอบมันบอกว่าเจ็บ” --- แหม  
มีไม่ชอบเล่นกับผู้ชาย เพื่อนผู้ชายเตะบอลก็บอก  
ว่าเจ็บ (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2562)

แม่ดาวสังเกตพฤติกรรมของคิตตีในการ  
คบเพื่อน ซึ่งคิตตีคบแต่เพื่อนผู้หญิงไม่มีเพื่อน  
ผู้ชายไม่ชอบเล่นกีฬาหนักๆ และอีกอย่างหนึ่ง

คือการมีเพื่อนกะเทยที่โรงเรียนแม่ดาวบอกว่าเมื่อ  
ไปรับลูกที่โรงเรียนจะเห็นลูกอยู่กับเพื่อนที่เป็น  
กะเทยอีกคน จึงทำให้เกิดความสงสัยว่าลูกจะเป็น  
กะเทย

“พอขึ้นมัธยม น้องคิตตีมีกำเปื้อน  
แม่หญิงมะค่อยมีเปื้อนป้อจาย มะชอบเล่นกีฬา แต่  
คิตตีเป็นคนตั้งใจเขียนหนังสือ ตอนมอสี่ มอห้า  
เริ่มมีเปื้อนเป็นกะเทยอยู่ด้วยกันสองคน แม่ก็เลย  
ถามน้องคิตตีว่าเป็นกะเทยก้อแต่น้องคิตตีก้อมะ  
ตอบ” --- พอขึ้นมัธยม น้องคิตตีมีแต่เพื่อนผู้หญิง  
ไม่ค่อยมีเพื่อนผู้ชาย ไม่ชอบเล่นกีฬา แต่น้องคิต  
ตีเป็นคนตั้งใจเรียนหนังสือ ตอน ม.ปลาย เริ่มมี  
เพื่อนเป็นกะเทยอยู่ด้วยกันสองคน แม่ก็สงสัยจึง  
ถามว่าน้องคิตตีเป็นกะเทยใช่ไหม แต่ตอนนั้นน้อง  
คิตตีก็ไม่ตอบ (สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561)

ความสงสัยเรื่องเพศของลูกแม่จะรับรู้  
ผ่านการละเล่นของลูก แม่จะสังเกตว่าลูกจะไม่  
ชอบเล่นกีฬาอีกทั้งไม่ชอบเล่นกีฬาที่รุนแรงแบบ  
ผู้ชาย อีกทั้งการคบเพื่อนเป็นสิ่งที่แม่สามารถ  
สังเกตได้ เมื่อลูกคบเพื่อนผู้หญิงแม่เหล่าได้ให้  
ข้อมูลว่าแถวบ้านมีเด็กผู้ชายเยอะพอๆ กับ  
เด็กผู้หญิงในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กผู้ชาย  
ในหมู่บ้านจะเล่นฟุตบอลแต่ลูกตัวเองกลับเล่น  
วอลเลย์บอล กระโดดหนึ่งยางกับเด็กผู้หญิงชอบ  
คลุกคลีกับเด็กผู้หญิง และไปไหนมาไหนกับเด็ก  
ผู้หญิงตลอด

“หลังๆ มาก่อเริ่มตวยหมู่แม่หญิงละ  
หมู่ป้อจายเขาเล่นบอลกัน มันมะเล่นมันไปเล่น  
วอลเลย์บอล เล่นโดดหนึ่งฟอง ตวยกับหมู่แม่หญิง  
ขึ้นกองล่องกอง”--- หลังๆ มากก็เริ่มอยู่กับผู้หญิง  
พวกเด็กผู้ชายเล่นฟุตบอลกันมันไม่เล่นมันไปเล่น  
วอลเลย์บอล เล่นกระโดดหนึ่งยาง ไปกับผู้หญิงไป  
ไปมามา (สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2562)

การเล่นกับเด็กผู้หญิงยังไม่สามารถ  
ตัดสินใจได้ว่าลูกนั้นเป็นกะเทยหรือไม่ในกรณีของ



แม่ตัวซึ่งลูกก็เล่นกับผู้หญิงเหมือนกันแต่แม่ตัวให้ข้อมูลว่าการที่ลูกเล่นกับผู้หญิงแต่ก่อนนั้นตนคิดว่าแถวบ้านไม่มีเด็กผู้ชายมีแต่เด็กผู้หญิงทำให้ไม่ได้เอะใจฉุฉิดหรือสงสัยในการที่ลูกเล่นกับผู้หญิงแต่ลูกจะมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งคือชอบเล่นผ้า โดยเอาผ้าที่อยู่ในบ้านมาพันตัวทำให้เกิดความสงสัยอีกทั้งเชื่อมโยงกับการเล่นกับผู้หญิงจึงเกิดการสังสมการรับรู้พฤติกรรมของลูกในวัยเด็กมากขึ้น

“ตอนมันน้อยๆ แม่ก็สังเกตพฤติกรรมมันหะ เป็นละอ่อนชอบเล่นผ้า เอามาพันเล่น เล่นกับแม่หญิง เพื่อนแถวบ้านมีกำแม่หญิง พอมันเล่นกับแม่หญิงแม่ก็มั่งได้สนใจมั่งได้เอะใจ เพราะแถวบ้านมั่งค่อยมีละอ่อนป้อจายอยู่แล้ว” --- ตอนแค้นตั้ยังเด็ก แม่ได้สังเกตพฤติกรรมตอนเป็นเด็กชอบเล่นผ้า เอามาพันเล่น เล่นกับผู้หญิงสมัยตอนที่ลูกยังเป็นเด็กมีนิสัยชอบเล่นผ้า และเล่นกับผู้หญิง เพื่อนแถวบ้านมีแต่ผู้หญิงพอเขาไปเล่นกับผู้หญิงแม่ก็ไม่ได้เอะใจอะไรเนื่องจากแถวบ้านไม่ค่อยมีเด็กผู้ชายอยู่แล้ว (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

การสังสมการรับรู้เรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ซึ่งแม่เป็นผู้สังเกตและสังสมการรับรู้ด้วยตนเองประเด็นที่ผู้วิจัยได้รับรู้จากการลงพื้นที่ ซึ่งก่อนลงพื้นที่ผู้วิจัยคิดมาตลอดว่าผู้ที่เป็นแม่ของกะเทย จะต้องมีการบวนการการรับรู้ที่ยากลำบาก ซึ่งนั่นก็คือความคิดของผู้วิจัยก่อนลงพื้นที่ แต่เมื่อผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จริง ๆ แล้วแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยไม่ได้มีอาการตกใจหรือเกิดการแตกหักกับลูกเมื่อรับรู้ว่าลูกของตนเป็นกะเทยเนื่องจากแม่ซึ่งใกล้ชิดกับลูกและสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกตั้งแต่เล็กจนโต พฤติกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่มีลักษณะผิดแผกไปจากความคาดหวังของแม่ต่อเด็กชาย ทำให้แม่เริ่มที่จะสังเกตพฤติกรรมของลูกและค่อยๆ เก็บสังสมการรับรู้ดังกล่าวนำไปสู่การค่อยๆ ยอมรับในภายหลัง

## 1.2 การไม่สามารถปฏิเสธความจริง

และยอมรับตัวตนทางเพศของลูก ประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบวนการยอมรับของแม่และการจัดการกับความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูกซึ่งแม่ไม่ได้มีอาการตกใจมากหรือปฏิเสธความจริง หรือเกิดการแตกหักกับลูก เนื่องจากกระบวนการยอมรับของแม่นั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่แม่เริ่มสงสัยว่าลูกเป็นกะเทย โดยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการสังสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกและยอมรับเรื่อยมา

จากเรื่องราวของแม่ทั้ง 5 คนที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าแม่ไม่ได้มีอาการตกใจหรือปฏิเสธความจริง แต่แม่ก็ยอมรับว่าตอนที่ลูกเปิดเผยเพศสถานะและเพศวิถีโดยการข้ามเพศนั้นแม่ยอมรับว่าแม่มีการตกใจ แต่เป็นการตกใจที่แม่นั้นได้รับรู้แล้วว่าลูกของตนไม่ใช่ผู้ชายแท้ ดังกรณีของแม่ดาว ที่เห็นลูกใส่กระโปรงแล้วแอบมาที่บ้านตอนค่ำๆ แม่รู้สึกตกใจแต่ก็ไม่ได้ต่อต้าน

“แม่ยอมรับว่าตอนตีแม่ฮู้ว่าคิดตีเป็นครั้งแรกเนี่ย ตกใจหะ เพราะว่าเจ้าเฮามะมีอะ มะเกยมาก่อน แต่แม่ก็มั่งได้ต่อต้านหะเพราะว่าคิดตีเนี่ยเขาดีอะ เขามะเกยดีอ้อ แม่ก็เกยว่าหือมันหะ มันให้จะเป็นจะตาย สุดท้ายแม่ก็ต้องยอมอะ เพราะอย่างใดเขาก่อนเป็นลูกเฮาอะ” --- แม่ยอมรับว่าตอนที่แม่รู้ว่าคิดตีเป็นกะเทยครั้งแรกตกใจหะเพราะว่าเชื่อสายเราไม่มีใครเป็นและไม่คุ้นเคยกับคนเป็นกะเทยมาก่อน แต่แม่ก็ไม่ได้ต่อต้านหะเพราะว่าคิดตีเขาเป็นคนดี เขาไม่ดื้อ แม่เคยต่อว่าครั้งหนึ่ง เขาร้องไห้จะเป็นจะตายสุดท้ายแม่ก็ต้องยอมเพราะยังงัยเขาก็เป็นลูกเรา (สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561)

ในส่วนของแม่พิศที่ได้รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกจากการสังเกตพฤติกรรมของลูกพร้อมกันกับพ่อ แม่พิศให้เหตุผลว่าแม่ห่วงใย

ในความรู้สึกของพ่อ กลัวพ่อ (สามีของแม่พิศ) จะรับไม่ได้ ซึ่งแม่พิศก็พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงลูก แต่สุดท้ายแล้วลูกทั้ง 2 คนก็เป็นกะเทยอยู่ดี ซึ่งแม่ไม่ได้กล่าวถึงความรู้สึกของแม่แต่แม่กล่าวถึงการความห่วงใยในความรู้สึกของสามีของตนนั้นหมายถึงความเสียสละ โดยการเป็นห่วงความรู้สึกคนอื่นมากกว่าความรู้สึกของตนเอง

“ตอนตีแม่เริ่มรู้สึกว่า เป็นกะเทยแน่ๆ เลย อี้แบบนี้ไ้เอายาเบื่อกรอกปาก (พูดไปพลงหัวเราะไป) แต่แม่ก็กลัวความรู้สึกบ่อดมาก แม่กลัวพ่อจะอับมะได้ แม่ก็พยายามจับลูกแต่งตัวหาเต๋ยีนส์มาหื้อใส่ลูกก่อมะค่อยใส่ บ่อดมันอู้มา ก่าเลยว้า “กะเทยอะกะ” หลังจากนั้นบ่อดกับแม่ ก่อสังเกตพฤติกรรมของลูกเรื่อย ๆ หนะ จนมันออกปากอู้กับแม่เอง” --- ตอนที่แม่เริ่มรู้แล้วว่าลูกเป็นกะเทยแน่ๆ แบบนี้เอยากเอายาเบื่อกรอกปาก (พูดไปพลงหัวเราะไป) แต่แม่ก็กลัวความรู้สึกของพ่อมาก แม่กลัวพ่อกับจะรับไม่ได้ แม่ก็พยายามจับลูกแต่งตัวหาเต๋ยีนส์มาหื้อใส่ลูกก็ค่อยใส่ พ่อจึงพูดขึ้นมาคำหนึ่งว้า กะเทยแน่อน หลังจากนั้นพ่อกับแม่ก็สังเกตพฤติกรรมของลูก จนลูกเอ่ยปากบอกกับแม่เอง (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2563)

“แม่บ่ได้ปิดบังหนะ คือบ่อดกับแม่เนี้ย เลี้ยงลูกมาด้วยกันอยู่ด้วยกันทุกวัน มีอะฮยังเฮาก่อจะอู้กันตลอด ตอนเบลมาอู้เปิดใจกับแม่ แม่ก็สังเกตลูกแม่มาเินละ แต่สำหรับแบบนี้ แม่ม่คิดเลยเพราะมันฮ้ายมากเล่นกับละอ่อน บ่อดจายที่แฟลตหั้น ตะก่อนแม่อยู่แฟลตพยาบาลแบบนี้ฮ้ายมากแม่ยังม่คิดเลยว้ามันจะเป็น” --- แม่ม่ได้ปิดบังนะคือพ่อกับแม่เลี้ยงลูกมาด้วยกันอยู่ด้วยกันทุกวันมีอะไรก็คุยกันตลอด ตอนเบลมาพูดเปิดใจกับแม่แม่ก็สังเกตลูกมานานแล้ว แต่สำหรับแบบนี้แม่ม่คิดเลยเพราะว้าเขาดี๊อดมาก เล่นกับเด็กผู้ชายที่แฟลต เพราะเมื่อก่อนแม่อยู่

แฟลตพยาบาล แบบนี้ดี๊อดมากแม่ยังม่คิดเลยว้าจะเป็น (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2563)

แม่พลอยก็ม่ได้รู้สึกตกใจที่เห็นลูกแต่งหญิงเนื่องจากแม่พลอยให้เหตุผลว้าตนเองนั้นได้รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกมาก่อนหน้านั้นแล้ว จึงม่ได้รู้สึกตกใจ เนื่องจากพฤติกรรมของลูกออกฉวยแววตั้งแต่เด็กโดยการแต่งหน้า ทาปาก วิกสวยร้งงาม:

“แม่ม่ตกใจหนะ เพราะแม่อู้ละว้ามันเป็นกะเทย สมัยมันไ้ผมยาวไ้ใหม่ ๆ มันตั้งแต่งหน้าขาว ทาปาก หนึบผมจะไ้ม่ม่ดี๊อดละอู้ เดื่อแรกหั้นมันใส่ใส่กระโปรงชุดนักศึกษา มา แม่ก่อว่างามดี บอว่ามันแต่งก่อดแต่งห้อมันเรียบร้อยเอี้ยกะจะไ้ใส่ส้นเกิน อายหื้อเป็น” --- แม่ม่ตกใจหนะ เพราะแม่รู้แล้วว่าเขาเป็นกะเทยสมัยเขาไ้ผมยาวไ้ใหม่ ๆ เขาแต่งหน้าขาว ทาปาก หนึบผม คร้งแรกที่เห็นเขาใส่ชุดนักศึกษา มาแม่ก็ว้าสวยดี แม่ก็บอกเขาแต่งก็แต่งให้มันเรียบร้อยอย่าใส่ส้นเกิน อายเขา (สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 25 กันยายน 2564)

แม่หล้าก็รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกผ่านพฤติกรรมการผัดหน้าทาแป้ง การแต่งตัวถึงแม้ตอนนั้นจะเป็นช่วงที่ผมสั้นอยู่ (เริ่มไ้ผมยาว) ก็ตามทำให้การข้ามเพศของลูกนั้นม่ได้ทำให้แม่หล้ารู้สึกตกใจเพราะลูกได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นตั้งแต่เด็ก แต่ก็ม่สามารถต่อว้าลูกได้เพราะเนื่องจากเคยต่อว้าไปแล้วแล้วลูกหนีออกจากบ้าน

“ตอนตีบ้าหล้าอู้ว้ามันเป็นกะเทยแต่งหน้าแต่งดำ ใส่ยกทรง บ้าหล้าก่อว้าห้อมันหนะ มันโชดหนีไปอยู่บ้านบ่อดมบูนหาว่าบ้าหล้าม่เข้าใจมัน” --- ตอนที่บ้าหล้าอู้ว้ามันเป็นกะเทย แต่งหน้าใส่ยกทรง บ้าหล้าก็ต่อว้าอยู่ลูกก็โกรธหนีไปอยู่บ้านพ่อดม (พี่ที่เป็นกะเทยใกล้ๆ บ้าน) หาว่าบ้าหล้าม่เข้าใจ (สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2563)



แม่ตัวเป็นแม่คนหนึ่งซึ่งมีอาการตกใจมากแม่ตัวเคยปฏิเสธความจริงด้วยการตีลูกเพื่อให้ลูกเลิกเป็นกะเทยเพราะแม่ตัวตั้งความหวังว่าลูกจะต้องเป็นผู้ชาย แม่ตัวกล่าวว่าตอนนั้นตนรู้สึกเครียดมากเครียดจนนอนไม่หลับที่รับรู้ว่าการของตนไม่ใช่ชายแท้ซึ่งตนรับรู้ด้วยตัวเองจากการเข้าไปในห้องของลูกแล้วเจอแผงยาคุมกำเนิด

“แม่มาอ้างว่าลูกเป็นกะเทยตอน ม.4 แม่ไปปะใส่แผงยาคุมในห้องมันอะ พ่อแม่รู้แต่แรกแม่เอาไม้แขวนฟาดมันเลยหนะเพราะรู้ว่าลูกเป็นกะเทย มะอยากหือมันป็นอะ” --- แม่รู้ว่าลูกเป็นกะเทยตอนที่ลูกเรียนอยู่ชั้น ม.4 แม่เจอแผงยาคุมกำเนิดในห้องของแคนดี้พ่อแม่รู้ครั้งแรก แม่ใช้ไม้แขวนตีลูกเพราะรู้ว่าลูกเป็นกะเทย ไม่อยากให้ลูกเป็นกะเทย (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

แต่สุดท้ายแล้วการที่แม่ตัวรับรู้ว่าเป็นกะเทยแล้ว ถึงจะรู้สึกตกใจมากแค่ไหนแต่เมื่อลูกได้ยอมรับกับตนแล้วว่าเป็นกะเทยก็ไม่สามารถทำอะไรได้ทำได้เพียงแต่ต้องทำใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่าจะไม่ได้ถูกใจตนเองในขณะนั้นก็ตาม

“หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้ว มันก้อให้มะตาย แม่ก้อคิดแล้วว่าถ้าลูกเขาเป็นป้อจายมันต้องมะให้ แต่พ่อแม่ตีมันมันให้ แม่ก้อฮู้ละว่ามันต้องป็น ปู้กับย่าก้อมาห้ามหนะ ว่าอย่างตีมันเหี้ยไหนๆ ก้อป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก้อทำใจละ มันป็นไปแล้วบ่ป็นหยั่งละ” --- หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้วก็ร้องไห้ แม่ก็คิดแล้วว่าลูกเราเป็นผู้ชายต้องไม่ร้องไห้แต่พ่อแม่ตีเขาแล้วเขาร้องไห้ แม่ก็รู้สึกได้แล้วว่าเขาต้องป็นแน่ๆ ปู้กับย่าก็เข้ามาห้ามว่าหยุดตี ไหนๆ เขาก็ป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก็ทำใจป็นไปแล้วก็ป็นไร (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

กระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกเป็นสิ่งที่แม่สั่งสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกมาตั้งแต่เด็ก จากพฤติกรรมต่างๆ เช่นนิสัยใจคอ การพูด กิริยาต่างๆ การละเล่นของลูก การคบเพื่อน ซึ่งเป็นการทำให้แม่ค่อยๆ รับรู้มาเรื่อยๆ จนกว่าลูกจะเปิดเผยต่อแม่ด้วยตัวเองนั่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้แม่ไม่ได้มีปฏิกิริยาในเชิงลบกับการที่ลูกเป็นกะเทยมากนัก

## 2. การจัดการกับความรู้สึกของแม่หลังจากการรับรู้ว่าเป็นกะเทย

จากกรณีศึกษาแม่ดาวเป็นแม่ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกในเชิงบวกอยู่บ่อยครั้ง แม่ดาวให้ข้อมูลว่าแม่ดาวสนับสนุนลูกในทุกๆ เรื่อง เนื่องจากลูกเป็นเด็กเรียบร้อยเด็กเรียนดี มีความประพฤติดีเสมอมา ซึ่งเมื่อรับรู้ว่าเป็นกะเทยแล้วแม่ก็สามารถจัดการกับความรู้สึกผ่านการชื่นชมในตัวลูก

“แม่มะเห็นต้องจัดก้านหยั่งเลย ในเมื่อลูกแม่มะได้ยะหยั่งผิดอะ แม่ดีใจด้วยซ้ำที่ลูกแม่ป็นคนดี ละเขาก้อมะได้สร้างความดีอดร้อนหือใครอะแม่นก้อ ยะหยั่งแม่จะต้องฮู้สิบกบตีด้วยแม่นก้อลูก?” --- แม่ไม่เห็นต้องจัดการอะไรเลยในเมื่อลูกแม่ไม่ได้ทำอะไรผิด แม่ดีใจด้วยซ้ำที่ลูกแม่ป็นคนดี แล้วเขาก็ไม่ได้สร้างความดีอดร้อนให้ใครอะไรใหม่ ทำไ้มแม่จะต้องรู้สึกไม่ดีด้วยซ้ำใหม่ลูก? (สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 25 กันยายน 2564)

“... แต่พอไปเรียนมหาวิทยาลัยมีรุ่นพี่แนะนำหือมันแต่งหญิง แม่ก้อคิดว่าเป็นเรื่องดีดีหนะ เพราะจะยะหือคิดดีป็นคนกล้าแสดงออก รุ่นพี่เขาก้อมะได้บังคับลูกเขาหือป็นแบบนั้นแบบนั้นมันป็นความป้อใจของลูกเขาเอง มันมะได้เสียหยาอะหยั่ง” --- แต่พอไปเรียนมหาวิทยาลัยก็มีรุ่นพี่แนะนำให้แต่งหญิง แม่ก็คิดว่าเป็นเรื่องที่ดีนะ เพราะจะทำให้คิดดีป็นคนกล้าแสดงออกเขาก็ไม่ได้บังคับลูกเราให้เป็นแบบนั้นแบบนั้น เพราะ

มันเป็นความพอใจของลูกเราเอง ซึ่งไม่ได้เสียหยาอะไร (สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561)

เช่นเดียวกันกับแม่พิศที่มีการจัดการกับความรู้สึกของตนเอง จากที่แม่พิศได้กล่าวกับผู้วิจัยเกี่ยวกับการเป็นห่วงความรู้สึกของพ่อ (สามีของแม่พิศ) ซึ่งผู้วิจัยมองว่าในช่วงแรกเป็นการยากที่จะยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก แต่ก็พยายามที่จะยอมรับ โดยเฉพาะพ่อ (สามีของแม่พิศ) โดยแม่พิศก็ใช้เหตุผลในเรื่องความประพฤติของลูกเป็นประเด็นสนับสนุนเรื่องการยอมรับในตัวลูก

“...แม่ก็พยายามอุ้มกับบ๊องว่าลูกเป็นคนที่มีความประพฤติดี เรียนเก่ง ไปสอบที่ไหนก็สอบได้ สอบติดหมด มะดื้อ มะชน พ่อก็อหับมะได้หรอก แต่พ่อก็พยายามที่จะยอมรับ” --- ...แม่ก็พยายามคุยกับพ่อว่าลูกเป็นคนที่มีความประพฤติดี เรียนเก่ง ไปสอบที่ไหนก็สอบได้สอบติด ไม่ดื้อ ไม่ชน พ่อก็รับไม่ได้หรอกแต่พ่อก็พยายามที่จะยอมรับ (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2563)

การจัดการกับความรู้สึกตนเองของแม่พลอยก็เช่นเดียวกัน คือการที่ลูกเป็นคนดีสามารถเลี้ยงชีพตนเองได้โดยไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร โดยแม่พลอยใช้คำว่า “ทำใจ” นั้นหมายความว่าแม่พลอยจะต้องมีความรู้สึกในทางลบแล้วพยายามที่จะคิดในเชิงบวก การทำใจจึงเสมือนเป็นการยอมรับในสิ่งที่ตนเองต้องเผชิญตั้งแต่แม่พลอยให้สัมภาษณ์มาว่า

“แม่ก็ทำใจเอานะก็คิดว่าหือมันเป็นคนดี มีกานมึงงานทำเหมือนเป็นก้อปอละ มันก็สุดความสามารถดีแม่จะยะได้ละ” --- แม่ก็ทำใจคิดซะว่าให้เขาเป็นคนดี มีงานทำเหมือนคนอื่นเขาก็พอแล้ว มันก็สุดความสามารถที่แม่คนหนึ่งจะทำได้แล้ว (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2564)

“การทำใจ” แม่ตัวดูเหมือนกับว่าจะมีผลกระทบด้านความรู้สึกมากกว่าแม่คนอื่น แม่ตัว

ได้เปิดเผยกับผู้วิจัยว่าหลังจากที่แม่ได้ติลูกไปแล้ว แม่ก็รู้สึกผิด จากการให้สัมภาษณ์ว่าถึงกับนอนไม่หลับไปหลายวันและได้กลับไปคิดว่าถึงแม้จะติลูกไปแล้วก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้เนื่องจากลูกได้เป็นกะเทยไปแล้ว จึงได้แต่ทำใจ และปลอบกับตัวเองว่าไม่เป็นไร จากสัมภาษณ์ที่ว่า

“หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้ว มันก็อให้มะตาย แม่ก็คิดแล้วว่าถ้าลูกเขาเป็นบ๊องจายมันต้องมะให้ แต่พอมแม่ตีมันมันให้ แม่ก็อฮือว่ามันต้องเป็น ปู้กับย่าก้อมาห้ามหะ ว่ายังตีมันเหี้ยไหนๆ ก้อเป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก็ทำใจละ มันเป็นไปแล้วบ่เป็นยังละ” --- หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้ว ก็ร้องไห้ แม่ก็คิดแล้วว่าลูกเราเป็นผู้ชายต้องไม่ร้องไห้แต่พอมแม่ตีเขาแล้วเขาร้องไห้ แม่ก็รู้สึกได้แล้วว่าเขาคือต้องเป็นแน่ๆ ปู้กับย่าก็เข้ามาห้ามว่าหยุดตี ไหนๆ เขาก็เป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก็ทำใจเป็นไปแล้วก็ไม่ใช่ไร (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

ในส่วน of แม่หลักก็ไม่ได้แตกต่างจากแม่คนอื่นเท่าไรโดยให้เหตุผลว่าการเป็นกะเทยดีกว่าพวกขี้เมาติดยาเสียอีก อีกทั้งถึงแม้ว่าลูกจะเป็นอย่างไรก็ยังรักเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงดังผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้สึกว่า

“ป่าหล้าบได้ก็คิดยังปล่อยมันเป็นไปนะกะ ถึงมันจะเป็นป่าหล้าก้ออหับมันอย่างเก่านะคนเป็นจะอื้อน้าฮักจะตายดีเหลือหุมขี้เหล้าเมายาก่อน” --- ป่าหล้าไม่ได้คิดอะไรก็ปล่อยเขาเป็นไปนั้นแหละ ถึงเขาจะเป็นป่าหล้าก็รักเขาเหมือนเดิมคนเป็นแบบนี้ถ้ารักจะตายดีกว่าพวกขี้เมาเสียอีก (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2564)

การจัดการกับความรู้สึกของแม่ภายหลังการรับรู้ว่าลูกเป็นกะเทยจะเห็นได้ว่าแม่ได้ใช้คำว่า “ทำใจ” ซึ่งหมายถึงความรู้สึกในเชิงลบก่อนแล้ว

จึงเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกในเชิงบวก ซึ่งแม้บางคนอาจมีความกังวลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาวะทางจิตใจของแม่แต่ท้ายที่สุดแล้วแม่ทุกคนก็สามารถทำใจยอมรับได้ โดยใช้เวลาทำใจยอมรับ มีความประพฤติที่ดีและสำเร็จของลูกเป็นเหตุผลในการทำใจยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก

### อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีประเด็นจากผลของการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย มีประเด็นที่เกิดจากความสงสัยในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก จากการตั้งคำถามกับตัวเองของแม่ต่อพฤติกรรมของลูก เนื่องจากการเป็น “เด็กผู้ชายเรียบร้อย” ของลูก ก่อให้เกิดความสงสัยในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก การที่แม่คือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับลูกมากที่สุดก็ย่อมเห็นพัฒนาการของลูกตั้งแต่เป็นเด็กทารก จนกระทั่งเติบโตใหญ่ แม่ต้องสังเกตพฤติกรรมของลูกทั้งการเดิน การนั่ง การพูด หรือแม้แต่เสื้อผ้าที่ลูกชอบใส่ เป็นการบ่งบอกถึงเพศสถานะและเพศวิถีของลูก เมื่อแม่เลี้ยงดูลูกเหมือนกันตามความคาดหวังของสังคม แต่กลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้แม่ฉงนคิดหรือสงสัยในตัวลูกแม่ทั้ง 5 คนที่เป็นกรณีศึกษาก็มีเหตุการณ์ในการที่แม่เริ่มตั้งคำถามกับตัวเองเกี่ยวกับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ดังที่ Rich (1995) กล่าวถึงความกลัวของแม่ที่กลัวว่าลูกเป็นชายรักชาย กล่าวว่า ผู้หญิงยังคงมีความกลัวว่าความเข้มงวดของตนและอิทธิพลของความเป็นแม่ ที่จะทำให้ลูกชายกลายเป็นชายรักชายนั้นยังคงหลอกลอนผู้หญิงมาตลอด ซึ่งผู้หญิงไม่ได้กล่าวโทษการรักเพศเดียวกัน บางทีอาจเป็นเพราะอำนาจของปิตาธิปไตยที่สังคมมองว่าเป็นสิ่งดีสำหรับเด็กผู้ชายที่จะสามารถเติบโตไปเป็น “ชายแท้” ดังนั้น ผู้หญิงที่เป็นแม่ยังคงกลัวการเกิดความแปลกแยกขึ้นกับลูกที่เป็นผู้ชายจากวัฒนธรรม

ของเขา ความกลัวดังกล่าวนี้จึงยังคงหยั่งลึกลงไป ในจิตใจของผู้หญิง

จากแนวคิดของ Rich (1995) ที่กล่าวถึงเรื่องความกลัวของแม่ที่กลัวว่าลูกของตนจะเป็นกะเทยซึ่งจากการศึกษาแม่ทั้ง 5 คน แม่เพียงตั้งคำถามกับพฤติกรรมของลูกที่ไม่เหมือนกับเด็กผู้ชายทั่วๆ ไปไปโดยแม่จะยกตัวอย่างการเล่นของลูกในวัยเด็กเนื่องจากการละเล่นของเด็กผู้ชายมักจะเป็นการเล่นที่รุนแรง เช่น การเล่นฟุตบอล เป็นต้น ซึ่งแม่ทุกคนจะให้ข้อมูลว่าลูกจะไม่ชอบเล่นอะไรที่รุนแรง ชอบเล่นกับผู้หญิง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้แม่เกิดความสงสัยในตัวลูก เมื่อลูกชายปฏิเสธที่จะเล่นแบบผู้ชายนั่นคือสาเหตุที่จะทำให้ลูกเป็นกะเทยหรือไม่ แม่จึงเป็นผู้ที่ตั้งคำถามและสงสัยในพฤติกรรมของลูกเนื่องจากแม่มีความสำคัญในการรับผิดชอบเลี้ยงดูลูก ทำให้เด็กมีความใกล้ชิดกับแม่มากกว่า จึงเป็นเหตุให้เกิดการตั้งคำถามของ Tomas (2001) ซึ่งเป็นคนแรกที่ตั้งข้อสังเกตถึง ความเสี่ยงของบุตรต่อการกลายเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศหรือบุคคลชายขอบ เด็กมีโอกาที่จะสัมผัสกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย อีกทั้งยังทำกิจกรรมต่างๆ กับแม่และบุคคลรอบข้างที่เป็นผู้หญิง โดยสังเกตได้จากโรงเรียนจะมีผู้ดูแลเลี้ยงดูเด็กที่เป็นผู้หญิง ทำให้เห็นถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับตัวลูกเนื่องจากการดูแลของแม่และบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นผู้หญิงจึงไม่แปลกที่แม่จะเกิดความสงสัยและตั้งคำถามในพฤติกรรมของลูก

ดังนั้น การละเล่นของลูกเป็นอีกปัจจัยหนึ่งของลูกที่แม่ต้องให้ความสนใจเมื่อลูกโตขึ้นย่อมต้องมีการออกไปเล่นนอกบ้าน เล่นกับเพื่อน ซึ่งเป็นพัฒนาการของลูกที่แม่แต่ละคนต้องให้อิสระในการเล่นของลูก อีกทั้งการให้อิสระในการเข้าสังคมคือการมีเพื่อน เมื่อแม่รับรู้ว่าการละเล่นและการคบเพื่อนในวัยเด็กของลูกไม่เป็น

ไปตามที่คาดหวัง เมื่อลูกเล่นกับผู้หญิงและเล่นแบบผู้หญิงแม่จึงเกิดความสงสัยและสั่งสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกโดยไม่ต้องให้ลูกบอก หน้าที่ของแม่หลังจากนี้จึงไม่เพียงแต่ต้องดูแลลูกสังเกตพฤติกรรมของลูกอย่างเดียวเท่านั้นแต่สิ่งที่แม่ต้องคิดหลังจากนี้คือเพศสถานะและเพศวิถีของลูกที่แตกต่างจากเพศกำเนิด

ประเด็นที่ 2 การยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ที่ไม่ได้เป็นเรื่องที่ยากในการที่แม่ที่มีลูกเป็นกะเทยจะทำใจยอมรับ แม่แต่ละคนใช้คำว่า “ก็เขาเป็นลูกเรา เป็นกะเทยยังงี้ เขาก็เป็นลูกเรา” เนื่องจากแม่ไม่สามารถปฏิเสธความจริงนี้ได้ความรู้สึกของแม่เป็นสิ่งที่ยากแก่การอธิบายออกมาได้ทั้งหมด แม่แต่ละคนได้กลั่นกรองความรู้สึกผ่านข้อมูลที่ให้กับผู้วิจัยที่กล่าวถึง ความเป็นแม่ ความเป็นลูกคือความจริงที่ต้องยอมรับ ดังเช่นคำกล่าวของ Rich (1995) ที่ว่า “ที่ที่ปลอดภัยของลูกไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือเป็นชายรักชายคือการที่ผู้หญิงคนหนึ่งเป็นแม่ นั่นจึงหมายถึงแม่เป็นผู้ที่เข้าใจลูกมากที่สุดไม่ว่าลูกจะเป็นผู้ชายหรือชายรักชาย หรือเป็นกะเทย แม่ก็เป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยของลูกอย่างปฏิเสธไม่ได้ เชื่อมโยงกับจากงานศึกษา Tamagawa, 2017) ที่กล่าวถึงลูกที่เป็นวัยรุ่นที่เป็นเกย์และเลสเบียนที่เปิดเผยตัวตนทางเพศกับพ่อแม่ พวกเขามักจะเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศต่อแม่ก่อนแล้วค่อยเปิดเผยกับพ่อ อีกทั้งพวกเขามักจะรู้สึกสบายใจที่จะบอกแม่ของพวกเขามากขึ้น เพราะพวกเขาเชื่อว่าแม่ของพวกเขาเข้าใจพวกเขาดีขึ้น และด้วยเหตุนี้ พวกเขาคาดหวังที่จะเข้าใจเรื่องเพศของพวกเขาดีกว่านั้น พวกเขาคาดหวังจากแม่ของพวกเขาว่าจะได้รับการตอบสนองด้วยความโกรธของแม่น้อยกว่าพ่อของพวกเขา โดยอาจถูกล่วงละเมิดทางวาจาและทางร่างกาย การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็น

สิ่งที่แม่เป็นผู้รับรู้เป็นคนแรกและต้องใช้เวลาในการยอมรับและเข้าใจในตัวลูก เปรียบดังตนเองเป็นเซฟโซนของลูกเมื่อแม่รู้ว่าลูกเป็นกะเทยแม่จึงเป็นคนแรกที่จะอยู่เคียงข้างลูกพร้อมที่จะยอมรับในตัวลูก

จากการศึกษาในประเด็นเรื่องการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก แม่ที่มีลูกเป็นกะเทยจะต้องผ่านการสังเกตพฤติกรรมของลูกตั้งแต่เล็กจนโต พฤติกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่ลูกแสดงให้เห็นอย่างเช่น การนั่งจิบแข่งจิบชา รักสวยรักงาม ชอบเล่นกับผู้หญิง เป็นสิ่งที่แม่แต่ละคนได้เก็บสั่งสมการรับรู้ดังกล่าวนำไปสู่การค่อยๆ รับรู้ถึงเพศสถานะของลูก ดังนั้นเงื่อนไขของเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการยอมรับเรื่องเพศของลูกซึ่งแม่จะใช้เวลาค่อยๆ รับรู้ และยอมรับมาเรื่อยๆ ทำให้แม่แต่ละคนไม่ได้มีอาการตกใจมาก หรือถึงแม้ว่าจะตกใจแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธความจริงนี้ได้

ในงานวิจัยของนักวิชาการที่ผ่านมาเกี่ยวกับการเปิดเผยตัวตนทางเพศของลูกกับพ่อแม่จะเห็นได้ว่า พ่อแม่มีความทุกข์ใจที่ลูกเปิดเผยตัวตนทางเพศว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ จากการศึกษาของ (Grafsky, 2014) พบว่า ไม่ใช่เรื่องแปลกที่พ่อแม่จะประสบกับความเศร้า การปฏิเสธความจริง ความเสียใจ ความซึมเศร้า ความรู้สึกผิด ความอับอาย และความกังวลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของลูกเมื่อลูกได้เปิดเผยตัวตนทางเพศกับพ่อแม่ แต่การศึกษาวิจัยจากแม่ทั้ง 5 คนพบว่าแม่ไม่ได้รู้สึกตกใจกับการที่ลูกเป็นกะเทยเนื่องจากแม่ได้มีการสังเกตพฤติกรรมของลูกมาตั้งแต่เด็ก แต่อาจจะมีความกังวลใจเล็กน้อยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของลูกในอนาคต

ประเด็นที่ 3 เรื่องการจัดการความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เพศสถานะและเพศวิถี

ของลูกแม่ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่อง “การทำใจ” เปรียบเสมือนแม่มีความรู้สึกผิดหวังก่อนแล้วจึงนำไปสู่กระบวนการทำใจยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น หมายความว่าความรู้สึกในเชิงลบแล้วผ่านกระบวนการจัดการความรู้สึกนำไปสู่ความรู้สึกในเชิงบวก โดยแม่ได้ใช้เหตุผลที่กล่าวถึงลูกในเชิงบวกมาสนับสนุนกระบวนการปรับความรู้สึกดังกล่าว โดยการมองข้ามเรื่องเพศสถานะของลูกมองที่ลักษณะนิสัย ความประพฤติและความสามารถของลูก เมื่อลูกประสบความสำเร็จในวันหนึ่ง และเติบโตไปเป็นคนดีของสังคมแม่ก็สามารถจัดการกับความรู้สึกในเชิงลบได้ การจัดการความรู้สึกในเชิงลบเมื่อรับรู้ว่าเป็นกะเทยจากการศึกษา Gafsky (2014) ได้สำรวจเกี่ยวกับ ปฏิบัติการของผู้ปกครองอาจได้รับผลกระทบในทางลบเนื่องจากข้อมูลที่ผิดความเชื่อทางศาสนา และความหวาดกลัว อีกทั้ง Newman & Muzzonigro (1993 อ้างใน Gafsky, 2014) ได้กล่าวถึงการจัดการกับความรู้สึกในเชิงลบเมื่อรับรู้เพศสถานะของลูกกล่าวถึง การจัดการความรู้สึกของครอบครัวในเชิงบวก เช่น การทำงานร่วมกัน ความสามารถในการปรับตัว และการเลี้ยงดูลูกที่เชื่อถือได้ พบว่าการทำกิจกรรมเหล่านี้เกิดปฏิกิริยาของคนในครอบครัวในเชิงบวกและผลลัพธ์เชิงลบลดน้อยลงต่อการเปิดเผยรสนิยมทางเพศส่วนน้อยของเด็ก

ดังนั้น การเลี้ยงดูลูกและค่อยๆ สังสมประสบการณ์ และการรับรู้การเปิดเผยตัวตนทางเพศของลูก นำไปสู่กระบวนการยอมรับและการจัดการกับความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เพศสถานะของลูกไปเรื่อยๆ โดยผ่านกระบวนการเงื่อนไขของเวลาซึ่งแม่บางคนอาจใช้เวลาไม่นานหรือบางคนอาจจะนานกว่าจะรู้แน่ชัด ซึ่งกระบวนการยอมรับลูกของแม่ได้รับรู้ว่าเป็นกะเทยแล้วนั้นจะต้องเป็นไปพร้อมกับการจัดการ

ความรู้สึกภายในใจจากความรู้สึกเชิงลบการเป็นความรู้สึกในเชิงบวกผ่านการมองข้ามเรื่องเพศของลูกแต่มุ่งไปที่ลักษณะนิสัย ความประพฤติและความสามารถของลูกมากกว่า นั้นหมายถึงการแสดงความเป็นแม่ที่ต้องทำความเข้าใจในเพศสถานะและเพศวิถีของลูกมากขึ้น

## สรุป

กระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกเป็นสิ่งที่แม่สังสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกมาตั้งแต่เด็ก จากพฤติกรรมต่างๆ เช่น นิสัยใจคอ การพูด กิริยาต่างๆ การละเล่นของลูก การคบเพื่อน ซึ่งเป็นการทำให้แม่ค่อยๆ รับรู้มาเรื่อยๆ จนกว่าลูกจะเปิดเผยต่อแม่ด้วยตัวเองจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้แม่ไม่ได้มีปฏิกิริยาในเชิงลบกับการที่ลูกเป็นกะเทยมากนัก ในประเด็นเรื่องการจัดการความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกจากการ “ทำใจ” ซึ่งเปรียบเสมือนแม่มีความรู้สึกผิดหวังก่อนแล้วค่อยๆ เข้าสู่กระบวนการทำใจยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นหมายถึงความรู้สึกในเชิงลบแล้วผ่านกระบวนการจัดการความรู้สึกนำไปสู่ความรู้สึกในเชิงบวก โดยการมองข้ามเรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูกเลือกที่จะใส่ใจกับลักษณะนิสัย ความประพฤติและความสามารถของลูก ดังนั้นการยอมรับของแม่ต่อลูกที่เป็นกะเทย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่คอยสนับสนุนและเป็นพื้นที่ปลอดภัยกลุ่มคนเหล่านี้ในการเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศ ของลูก อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ของสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อผลิตประชากรที่มีคุณภาพเข้าสู่สังคมไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม

## ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการให้ความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับเพศสถานะ เพศวิถี และความหลากหลายทางเพศในสังคมให้มากขึ้นเพื่อให้แม่หรือคนในครอบครัว



ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น หากมีลูกหรือบุคคลในครอบครัวเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจะช่วยให้การยอมรับและเข้าใจในตัวตนทางเพศมากขึ้น

2. รัฐควรมีการส่งเสริมและผลักดันนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศให้มีความเท่าเทียม เพื่อให้เกิดการยอมรับและความเข้าใจในสังคมมากขึ้น แม่และบุคคลในครอบครัวที่มีลูกเป็นกะเทยหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

จะได้ทำความเข้าใจและคลายความกังวลใจต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในอนาคต

3. การศึกษาครั้งต่อไปเห็นควรศึกษาการยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของแม่ที่มีลูกที่เป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น เช่น เกย์ ทอม ดี หรือเพศที่นิยมเป็นอื่นที่ยังไม่ได้เปิดเผยตัวตนหรือข้ามเพศ แม้จะให้การยอมรับหรือมีกระบวนการยอมรับหรือปฏิกิริยาที่แตกต่างจากแม่ในกรณีศึกษาในครั้งนี้หรือไม่

### เอกสารอ้างอิง

- ชานันท์ ยอดหงษ์. (2561). LGBT tourism: Thailand as a vagaytio. *จุลสารวิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*, 4(3), 12-17.
- ชุตินา โลมรัตนานนท์(2555). *การปรับอัตลักษณ์ความเป็นแม่ในอุดมคติกับความเป็นจริง: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร* [บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ปริญญญา อยู่เป็นแก้ว (2552). *การตัดสินใจอยู่เป็นโสดของผู้หญิงในยุคโลกาภิวัตน์* [วิทยาลัยสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ปาวดี สีหาราช(2552). *การวิเคราะห์การนำเสนอภาพลักษณ์ของแม่ในนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก* [วิทยาลัยสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สวัสดี สมวัชรจิต (2541). *บทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอบ้านดุง* [จังหวัดอุดรธานี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2561). *อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด = Identity*. คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรุณี ศุทธิชัยนิมิต. (2558). *ประสบการณ์ด้านจิตใจของสมาชิกในครอบครัวภายหลังการเปิดเผยตนเองของผู้ที่มีความโน้มเอียงทางเพศแบบรักเพศเดียวกัน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brainer, A. (2017). Mothering gender and sexually nonconforming children in Taiwan. *Journal of Family Issues*, 38(7), 921.
- Chodorow, N. (1978). *The reproduction of mothering: psychoanalysis and the sociology of gender*. University of California Press.
- Gafsky, E. L. (2014). Becoming the parent of a GLB son or daughter. *Journal of GLBT Family Studies*, 10(1), 36-57.
- Horwitz, E. & Long, B. (2005). *Mothering and stress discourses, Motherhood: power and oppression*. Women's Press.
- Rich, A. C. (1995). *Of woman born: Motherhood as experience and institution*. Norton.



- 
- Tamagawa, M. (2018). Coming out to parents in Japan: A sociocultural analysis of lived experiences. *Sexuality & Culture*, 22(2), 497-520.
- Tomas, A. (2001). *Swimming against the tide feminists' accounts of mothering sons, MOTHERS & SONS feminism, masculinity, and the struggle to raise our sons*. Routledge.